

ULTIEME FANTASIE:

DE MUSICAL DROOMVLUCHT

In Theater de Efteling staat op het moment de musical Droomvlucht op de planken. Een samenwerking tussen Efteling Theaterproducties en Joop van den Ende Theaterproducties, waardoor de verwachtingen vooraf al hooggespannen waren. En dan is de musical nog gebaseerd op Europa's populairste attractie ook. Een gesprek met Jeroen Zwartjes (Manager Live Entertainment & Theaterproducties van de Efteling) en Ed Wielstra (Joop van den Ende Theaterproducties). Tekst: Teun van Thiel

Niet iedereen was er vooraf van overtuigd dat een musical die zou worden gebaseerd op de populaire Efteling attractie 'Droomvlucht' een goed idee was. Het idee spookte echter al lang rond in het hoofd van Jeroen Zwartjes (Manager Live Entertainment en Theaterproducties van de Efteling) en Olaf Vugts (Producent Efteling). "Sterker nog, de naam 'Droomvlucht' is in dit verband al gevallen tijdens mijn sollicitatiegesprek hier, in 2003",

vertelt Zwartjes in de foyer van Theater de Efteling. "De Efteling was steeds bezig met eigen merken en een eigen identiteit. Die ontwikkeling kun je bijvoorbeeld zien rond de Sprookjesboom, maar nu ook bij Raveleijn. Het hele idee rondom de musical Droomvlucht is in een stroomversnelling gekomen na een werkbezoek aan Las Vegas. Op de terugvlucht hebben we 's nachts in grote lijnen het concept al zitten schrijven."

Partner

Dat betekende zoals gezegd nog niet dat alles en iedereen direct ook overtuigd was van het feit dat het een goed idee was om de musical te gaan maken. "Dat is absoluut waar", beaamt Zwartjes. "Bovendien was ook totaal nog niet duidelijk wie dan onze partner zou gaan zijn bij de uitvoering van de plannen. Toch ging het uiteindelijk vrij snel in de richting van Stage Entertainment. Wij kiezen per productie de beste partner en bij Droomvlucht paste 'Stage' daar het beste bij. Op het gebied van kwaliteitsaspecten zijn er namelijk veel overeenkomsten tussen de Efteling en Stage Entertainment." Technical Manager Ed Wielstra beaamt het, maar ook hij wist zich niet direct wat voor te stellen bij een musical rondom een attractie: "We hadden eigenlijk dezelfde reactie als het publiek: wat gaan ze daar in godsnaam van maken? Toch werden we vervolgens al snel enthousiast toen we uit verschillende hoeken meer informatie kregen. Van Cook a Dream bijvoorbeeld, voorheen de afdeling voor de inhoudelijke ontwikkeling van producties bij Joop van den Ende, maar nu opererend als zelfstandig bedrijf. Naarmate meer dingen duidelijk werden, werd iedereen ook steeds enthousiaster."

Geen kopie

Ton van de Ven, bedenker van de attractie Droomvlucht, vermoedde dat het niet mogelijk was een musical rond 'zijn' geesteskind te maken. Jeroen Zwartjes: "De attractie heeft geen verhaal. Iedereen maakt zijn eigen verhaal in die droomwereld. Dat uitgangspunt hebben we ook wel willen gebruiken in de voorstelling, want aan een vergelijking ontkom je toch niet. Er moeten herkenbare elementen in zitten om aan de verwachtingen van de mensen te voldoen, zonder een kopie te worden van de attractie." Moeilijk om de scheidslijn daartussen te bepalen was het niet, vult Wielstra aan: "De samenstelling van het team was wat dat betreft echt heel goed. We hadden een creatief team dat nog niet eerder in deze exacte samenstelling had gewerkt, maar we hebben echt per post bekeken wie we daar het beste voor konden nemen. Het bleek een goede keus, maar je moet dan wel even aan elkaar wennen." Het wennen ging snel en zo ontstond een behoorlijk geoliede machine. Zwartjes: "We hadden de dingen al vrij snel op orde en hebben op die manier veel tijd kunnen besteden aan details. Alles werkte en dat heeft het altijd gedaan, dus we verloren geen tijd aan kleine probleempjes. We zijn dus vooral veel bezig geweest om dingen verder te perfectioneren en dat werkt ook wel eens lekker. Het is een compleet nieuwe show, binnen een nieuwe samenwerking, maar dat heeft het in de uitvoering niet lastig gemaakt."

Recordtijd

"Als Technisch Manager is je eerste uitgangspunt dat je een show gaat bouwen die daadwerkelijk werkt", vertelt Ed Wielstra. "Als de acteurs binnenkomen, dan moet alles wat er staat werken. Je kan dan nog wel dingen toevoegen, maar dat moet je dan steeds op papier blijven zetten: dit ga ik bouwen en dat kost zoveel. Op een gegeven moment ben je dan uitgefantaseerd en moet je concreet worden. Dat is ook de dubbele functie die wij daarin hebben. Als je over een half jaar weer naar deze productie kijkt, dan zou je dingen ongetwijfeld weer anders doen. Hoe meer mensen, hoe meer meningen en visies. Dat is ook de insteek geweest van beide producenten. Je kan het op heel veel verschillende manier invullen. Door het verhaal, door de plaatjes en door effecten die je erin kunt stoppen. Je kan het zo gek maken als je wilt, maar zal uiteindelijk moeten bepalen hoe zo'n droomwereld er uitziet. Dat is de stap die je moet zetten bij zo'n totaal nieuwe productie. Het verliep soepel en uiteindelijk hebben we in recordtijd een nieuwe productie neergezet."

Alles kan

De uiteindelijke bouw in de Efteling duurde

maar anderhalve week. Het decor is afkomstig uit Duitsland en toen dat eenmaal stond is veel van de verdere invulling, grofweg zo'n dertig procent, pas in het theater ontstaan. Wielstra: "Veel dingen zijn inderdaad 'on stage' ontstaan. Dingen die hier echt nog gemaakt zijn, maar wel met de spullen die we hadden liggen. Daar was erg veel ruimte voor in dit geval." Volgens Jeroen Zwartjes moet je bijna wel op die manier werken bij zo'n nieuwe productie: "Je moet dingen houden en er dingen uithalen. Je ziet namelijk pas echt hoe iets er uitziet als het in het theater staat. We hebben een makkelijk theater waarin we kunnen maken wat we willen. Er is zelfs in de vloer gezaagd, omdat tijdens de voorstelling acteurs uit de grond omhoog komen. Dat is een groot voordeel dat je hier hebt. Alles kan in het belang van de voorstelling."

Omarmd

Volgens Jeroen Zwartjes was het niet moeilijk de mensen te enthousiasmeren. "Natuurlijk waren er in het begin vragende gezichten, maar toen we de eerste muziekstukken lieten horen, ging iedereen overstag. Mensen gingen meedenken over de invulling en daar was in dit geval ook de ruimte voor. De musical

Droomvlucht is gebaseerd op de attractie, maar dit is niet hét verhaal van Droomvlucht. Er zitten veel verschillende verhalen in die wereld en er zijn ook nog onderdelen van de attractie die we niet in de musical gebruikt hebben. Dit is een voorstelling zoals wij producenten Droomvlucht zien. Het publiek heeft dat direct omarmd. Dat geldt overigens ook voor de mensen die hier werken. Na de generale repetitie kregen we het mooiste compliment dat we kunnen krijgen: ze zeiden er trots op te zijn dat ze hier werken. Ook de mensen van Stage Entertainment waren na een afwachtend begin erg enthousiast toen ze de eerste plaatjes zagen. Dat werkt dan prettig door in de rest van het traject."

Perfectioneren

Wat bij het creëren van een compleet nieuwe wereld wel lastig kan zijn: bepalen wanneer het plaatje af is. Jeroen Zwartjes: "Dat is het eigenlijk nooit. Als we nog vier weken gehad hadden, dan hadden we er nog veel meer ingestopt. Dit is 'Droomvlucht november 2011', maar we hadden nog veel langer kunnen doorontwikkelen aan het concept. Wel merkte je na verloop van tijd dat de cast heel erg toe was aan publiek. We vonden ook dat het hele plaatje al heel snel toonbaar was voor

het publiek. Goed, er blijft natuurlijk altijd wel spanning zitten op het moment dat je het voor publiek maakt. We werden elke dag beter en konden groeien in het proces. Daar hadden we ook de tijd voor, omdat we niet met technische tegenslagen te maken hebben gehad. We hebben veel tijd kunnen besteden aan het perfectioneren van de voorstelling en dat is het eindresultaat absoluut ten goede gekomen.”

Niet hightech

De musical *Droomvlucht* is niet ‘hightech’, maar er gebeurt wel gigantisch veel in en om de set. Ed Wielstra: “Het is een vaste voorstelling, dat zie je aan alles. We hebben heel veel tijd besteed aan alles wat er in het dak hangt – en dat is nogal wat. Veel meer dan we in het begin verwachtten, maar in dit theater heb je een opening van achttien meter. Het doek hangt aan een 35 meter lange truss, dat kan hier dus gewoon. Er is een moment waarop we diepte laten zien. Dat is het moment dat de hele droomwereld wordt ‘leeg getrokken’. Dat doen we niet omdat we willen laten zien hoe groot het toneel is, maar puur omdat het beeld in een droom soms heel vol en soms juist heel leeg is. Je ziet Lila dan echt alleen op dat toneel en dan valt de grootsheid wel even op, maar het is allemaal heel bewerkelijk. Het zit helemaal vol met leuke dingetjes. Bloemen die uit de grond komen, geisers, maar ook waternevel. Kleine, leuke dingetjes. Niet groot, lomp en zwaar. Overall LED-jes plaatsen, planeten ophangen....dat soort werk. Leuk om te doen, zonder al te zware decorstukken.” Ook mooi om te zien: de slimme manier waarop het huisje van grootmoeder in en uit elkaar gehaald wordt. “Je ziet het echt gebeuren en dat

past ook wel bij *Droomvlucht*. Als je de musical voor de tweede of derde keer ziet, dan zie je toch weer nieuwe dingen. Dat is ook precies wat we wilden.”

Doorontwikkelen

Volgens Jeroen Zwartjes is de aanloop naar de première ideaal geweest. “Wat voor mij belangrijk is, is dat we steeds aan het doorontwikkelen zijn geweest. We hebben nooit stilgestaan bij dingen die niet haalbaar waren, of die uiteindelijk toch niet zo mooi bleken te zijn. Het is bovendien een heel prettige samenwerking geweest. Stressmomenten hebben we echt niet gehad. Alles wat we wilden dat staat er. Natuurlijk zijn er wel dingen afgevallen die uiteindelijk toch minder bleken te werken. Dat blijkt dan als je er met zijn allen naar kijkt als het daadwerkelijk op toneel staat, maar zo brand je in ieder geval niet op voorhand al dingen af voor je ze gezien hebt. De grootste discussie die we gehad hebben ging over iets relatief kleins als een pruik. In mijn ogen tekenend voor de gang van zaken.”

Klik

Ed Wielstra: “Ik vind de productie echt mooi gemaakt. Het zit technisch heel mooi in elkaar, zonder dat de techniek overheerst. Dat was ook meteen het uitgangspunt.” Geen spektakelshow dus, maar magische momenten, waarbij de techniek alleen het effect dient. Het past bij de gedachte die in de Efteling eigenlijk altijd heerst. Jeroen Zwartjes: “Het gaat meer over welke emotie het veroorzaakt en ik vind dat het verhaal daar altijd ‘leading’ in is. De techniek staat in dienst van de voorstelling. Alles werkte direct en

eigenlijk is het dus heel gladjes verlopen. Vooraf ging ik er vanuit dat het de moeilijkste productie tot nu toe zou worden, zeker omdat de verwachting hooggespannen waren. Zoals altijd moest het ook nu weer helemaal perfect zijn en bij Stage Entertainment denken ze wat dat betreft op exact dezelfde manier. De klik was uitstekend."

Ultieme fantasie

Over welke scène nou het allerbeste het Droomvlucht-gevoel omvat, hebben beide heren een andere mening. Wielstra: "Voor mij is dat de scène met het ontstaan van het trollenrijk. De bomen komen op, de trommels hangen op hun plaats...overal gebeurt iets. Alles komt samen en dat maakt het voor mij nog spectaculairder dan het Bloemenrijk, waar vooraf iedereen de hoogste verwachtingen bij had. Je gaat voor je gevoel écht naar het trollenrijk. Echt een heel sterk moment." Jeroen Zwartjes kiest een ander moment: "Voor mij is het 't begin van de reis, als het huisje van grootmoeder uit elkaar valt. Voor mij persoonlijk is dat het uitgangspunt dat vertelt wat het is. Visueel theater met een enorm stuk magie. Het is het begin van de droomwereld, de ultieme fantasie. De totaliteit van Droomvlucht komt daar mooi in beeld, al kan ik ook erg genieten van de finale. En de vraag die overblijft aan het eind natuurlijk: is het nou een droom of niet?" Beide heren zijn het er wel over eens dat de productie niet zo fraai gemaakt had kunnen worden zonder de choreografie van Daan Wijnands. Jeroen Zwartjes: "Het decor bestaat veelal uit losse stukken, die allemaal door de acteurs gedaan worden.

Doordat Daan het qua choreografie zo heeft ingevuld, werkt alles met elkaar. Puur technisch hadden we dat nooit zo voor elkaar gekregen. Het is prachtig. Alles werkt samen en dan merk je dat het eigenlijk heel organisch gaat. En dan krijg je er bij de première ook nog eens applaus voor. Het is een combinatie van een aantal mensen bij elkaar. De regie van Jasper Verheugd, de choreografie van Daan Wijnands, de pruiken van Sjoerd Didden, de kostuums van Cocky van Huijkelom, de muziek van Martin Lingnau. Het zijn al die elementen samen die Droomvlucht maken tot wat het is."

Waarheid

Wielstra en Zwartjes zijn razend trots op het eindresultaat. "Eigenlijk is het nog mooier geworden dan ik vooraf had verwacht", beaamt Wielstra. "We waren best sceptisch, maar het is echt goed gelukt. Natuurlijk is het wel moeilijk om over jezelf te roepen dat het echt goed is geworden, het publiek spreekt uiteindelijk namelijk de waarheid. Gelukkig zijn ook hun reacties tot dusverre positief." Jeroen Zwartjes: "Soms heb je een project waar je een bepaalde rust bij voelt. Dat alles met elkaar klopt en dat de techniek en de creatives elkaar verstaan. Het ging gewoon prima. Natuurlijk zijn we als bedrijf trots, maar dat zijn we op alles wat we maken. Ik denk wel dat de musical Droomvlucht echt aangeeft waar wij op dit moment staan qua live entertainment en theater. Maar zoals Ed ook al zei: het publiek spreekt uiteindelijk de waarheid en gelukkig blijken ook zij de musical te waarderen."